

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา

ปัจจุบันประเทศไทยได้มีการตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพของระบบการศึกษา ซึ่งเห็นได้จากการปฏิรูปการศึกษาที่มีกันมาอย่างต่อเนื่องในแต่ละระบบการปกครองของรัฐบาล เพื่อให้การศึกษาเรียนรู้ของนักเรียนและเยาวชนนั้นสอดคล้องกับสภาพการดำเนินชีวิตของคนในสังคมที่มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามามีบทบาทในการใช้ชีวิต และการศึกษาขึ้นจะต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสภาพสังคมที่เห็นได้อย่างชัดเจน ซึ่งหัวใจหลักของการจัดการศึกษาของไทยนั้นคือ การพัฒนาคนให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุขตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ที่ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาเป็นอย่างมาก โดยมุ่งหวังให้การศึกษาขึ้นสามารถพัฒนาคนในประเทศให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมบูรณ์ในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นในด้านของร่างกายและจิตใจ ซึ่งผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาในเรื่องความรู้ คุณธรรม และทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้ ทางรัฐบาลจะต้องจัดการศึกษาที่มีคุณภาพให้กับคนไทยทุกคนโดยไม่มีความเหลื่อมล้ำต่อกัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540)

การจัดการศึกษาของโรงเรียนให้มีคุณภาพจำเป็นต้องมีการประเมินคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยประเมินด้วยตนเอง ประเมินจากต้นสังกัด และหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการประเมินคุณภาพของการจัดการศึกษาให้เทียบเท่าตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้มีการกำหนดมาตรฐานของคุณภาพการศึกษาไว้เป็นบรรทัดฐานของคุณภาพที่พึงประสงค์ให้กับโรงเรียนทุกแห่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หมวดที่ 6 ที่กำหนดให้โรงเรียนทุกแห่งต้องได้รับการประเมินภายนอกอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุก 5 ปี เป็นการตรวจสอบคุณภาพของโรงเรียนว่าได้จัดการศึกษาตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของชาติหรือไม่ ซึ่งหน่วยงานภายนอกที่มาประเมินคุณภาพการศึกษานั้นเป็นหน่วยงานอิสระไม่มีส่วนได้เสียแต่อย่างใด (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2544)

การประเมินคุณภาพภายนอกมุ่งให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนที่ดียิ่งขึ้น ซึ่งต้องเริ่มต้นจากการที่โรงเรียนมีระบบการประกันคุณภาพภายในของตนเอง เพื่อวางแผนดำเนินการปรับปรุงคุณภาพ มีการกำกับติดตามคุณภาพ และมีระบบประเมินของโรงเรียนตนเองก่อน หลังจากนั้นหากว่าโรงเรียนมีความพร้อมในการรับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบ 3 (พ.ศ. 2554 - 2558) ทางสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. ซึ่งมีกระบวนการประเมินคุณภาพภายนอกกระตือรือร้นการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นระบบอย่างชัดเจน โดยเริ่มจากการพัฒนาระบบและเกณฑ์ในการประเมิน คัดเลือกหน่วยฝึกอบรมและให้การ

รับรอง โดยหน่วยฝึกอบรมจะส่งรายชื่อบุคคลเพื่อรับการฝึกอบรมแล้วพิจารณาให้การรับรองผู้ประเมิน เพื่อเตรียมความพร้อมในการประเมินโรงเรียน ซึ่งผู้ประเมินจะคัดเลือกโรงเรียนที่สนใจแล้วแจ้งไปยังโรงเรียนเพื่อให้โรงเรียนจัดส่งรูปเล่มการประเมินตนเองให้ สมศ. จากนั้นคณะผู้ประเมินจะดำเนินการประเมินโรงเรียนและจัดทำรายงานผลการประเมิน เพื่อให้การรับรองมาตรฐานคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน โดยจะมีการติดตามผลการพัฒนาโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง และจัดทำรายงานประเมินผลการจัดการศึกษาที่ผ่านการสังเคราะห์ผลเสนอต่อรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำให้การประเมินคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอกจึงต้องมีมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่มีความสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อต้องการสร้างมาตรฐานหรือคุณภาพที่คาดหวังให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน โดยมีระบบการประกันคุณภาพเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2554)

มาตรฐานและตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษาที่ใช้ในการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบ 3 (พ.ศ. 2554 - 2558) เป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะของคุณภาพที่พึงประสงค์และต้องการให้เกิดขึ้นจริงในโรงเรียน เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการเทียบเคียงสำหรับการพัฒนา การติดตาม การกำกับดูแล การประเมินผล และการประกันคุณภาพทางการศึกษา โดยมีตัวบ่งชี้เป็นตัวแปรประกอบที่มีค่าแสดงถึงลักษณะหรือปริมาณที่ใช้ในการระบุถึงสภาพที่ต้องการศึกษาเพื่อใช้ในการเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในการประเมิน ทำให้ทราบถึงระดับสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่คาดหวัง (มาตรฐาน) ได้ ซึ่งมีมาตรฐานการศึกษาของชาติเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาโดยยึดอุดมการณ์หลักว่า การศึกษาตลอดชีวิตเพื่อคนไทยทั้งปวงและสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จึงได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาชาติไว้ 3 มาตรฐานดังนี้

มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ ทั้งในพลเมืองไทยและพลเมืองโลก และเป็นคนดี คนเก่ง และมีสุข

มาตรฐานที่ 2 แนวการจัดการศึกษา จัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ และการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

มาตรฐานที่ 3 แนวการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้/สังคมแห่งความรู้

จากมาตรฐานการศึกษาชาติดังกล่าว ทำให้การประเมินคุณภาพภายนอกกรอบ 3 (พ.ศ. 2554 - 2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้มีการพัฒนาตัวบ่งชี้ 3 กลุ่มตัวบ่งชี้คือ กลุ่มตัวบ่งชี้พื้นฐานมี 8 ตัวบ่งชี้ กลุ่มตัวบ่งชี้อัตลักษณ์มี 2 ตัวบ่งชี้ และกลุ่มตัวบ่งชี้มาตรการส่งเสริมมี 2 ตัวบ่งชี้ให้สอดคล้องกับมาตรฐานหลักเกณฑ์ในเรื่องดังนี้ คือ 1) มาตรฐานที่ว่าด้วยผลการจัดการศึกษา 2) มาตรฐานที่ว่าด้วยการบริหารจัดการศึกษา 3) มาตรฐานที่ว่าด้วยการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และ 4) มาตรฐานที่ว่าด้วยการประกันคุณภาพภายใน โดยมาตรฐานและตัวบ่งชี้เหล่านี้จะใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินคุณภาพภายนอก เพื่อรับรองมาตรฐานคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนแต่ละแห่ง (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2554)

จากผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบ 3 (พ.ศ. 2554 - 2558) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้พบว่า อัตราส่วนของโรงเรียนที่ได้รับและไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานการจัดการศึกษามีอัตราส่วนเป็นครั้งต่อครั้งคิดเป็นร้อยละ 53.8 และ 46.2 ตามลำดับ โรงเรียนที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานการจัดการศึกษานั้น โดย

ส่วนใหญ่จะไม่ผ่านมาตรฐานที่ 1 ผลการจัดการศึกษา ตัวบ่งชี้ที่ 5 คือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน กล่าวคือผู้เรียนได้คะแนนผลการทดสอบของสถาบันทางการทดสอบการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) (O - NET) น้อยกว่าขีดจำกัดล่างของค่าเฉลี่ยผลการทดสอบในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ในระดับชั้น ป.3 ป.6 ม.3 และม.6

ปัจจุบันในพื้นที่สามจังหวัดนี้ยังคงมีเหตุการณ์การก่อเหตุไม่สงบเกิดขึ้นเป็นระยะ ๆ ไม่ว่าจะเป็นการเผาโรงเรียน การลอบทำร้ายครู การก่อเหตุปะทะเจ้าหน้าที่ดูแลครู และการสร้างสถานการณ์ความไม่สงบในรูปแบบอื่น ๆ ส่งผลให้โรงเรียนในหลายพื้นที่ได้รับผลกระทบตามไปด้วย ทำให้โรงเรียนต้องมีการหยุดพักการเรียนไปไม่มีกำหนด เพื่อต้องการรักษาความปลอดภัยชีวิตและทรัพย์สินของบุคลากรครูและนักเรียน จำนวนบุคลากรครูที่มีประสบการณ์ในด้านการจัดการศึกษามีไม่เพียงพอกับความต้องการของผู้เรียน ครูและนักเรียนเกิดความหวาดกลัวและไม่ไว้วางใจในความปลอดภัยมีหลายครอบครัวที่ประสบกับปัญหาเกี่ยวกับนักเรียนกำพร้าพ่อแม่ คุณภาพชีวิตของนักเรียนก็มีปัญหาตามมาเป็นวงจรร สิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ โดยตรงต่อนักเรียนและครูเป็นอย่างมาก ผลที่ตามมานักเรียนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีเวลาเรียนน้อยกว่าภาคอื่น (ศูนย์เฝ้าระวังเชิงองค์ความรู้สถานการณ์ภาคใต้, 2555) นอกจากนั้นพื้นที่สามจังหวัดเป็นพื้นที่สังคมพหุวัฒนธรรม มีความหลากหลายในด้านวัฒนธรรม ซึ่งมีความแตกต่างจากพื้นที่ภาคอื่น ๆ ของประเทศ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ส่วนใหญ่ผู้คนนับถือศาสนาอิสลามมีความเชื่อและค่านิยมที่แตกต่างกัน

ความเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมในพื้นที่ดังกล่าว มีความเป็นอัตลักษณ์ที่โดดเด่น ทำให้การจัดการศึกษาในพื้นที่จำเป็นต้องแตกต่างจากพื้นที่อื่น ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับบริบท และความต้องการของคนในพื้นที่ ทำให้การบริหารจัดการโรงเรียนในสังคมพหุวัฒนธรรมเป็นเรื่องที่มีความละเอียดอ่อนเป็นอย่างมาก ใช้วิธีการศึกษาสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะปัญหาคุณภาพการจัดการศึกษา คุณภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้านหลักสูตรในการจัดการเรียนการสอน ด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชน รวมไปถึงด้านการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน ด้านการบริหารงานในภาวะที่มีความเสี่ยงของเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ และความเชื่อทัศนคติ ค่านิยมต่อบุคคลในพื้นที่ที่มีความแตกต่างกันจึงเป็นบทบาทหลักของผู้บริหารที่ต้องมีความเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่องให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตลอดไป (ทิฆัมพร สมพงษ์ และคณะ, 2559)

การบริหารจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพนั้น ผู้บริหารโรงเรียนจะมีบทบาทสำคัญที่จะช่วยให้การบริหารและการดำเนินงานของโรงเรียนประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ โดยผู้บริหารจะต้องมีการวางแผนกลยุทธ์ มีแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจนและเป็นระบบให้บุคลากรของโรงเรียนและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา อีกทั้งต้องศึกษาถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการบริหารจัดการโรงเรียนให้มีคุณภาพของผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการประเมินคุณภาพภายนอกนั้นมีหลายปัจจัยด้วยกัน จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า วัฒนธรรมองค์การ ภาวะผู้นำ โครงสร้างองค์การ ลักษณะของบุคลากร แรงจูงใจ และการทำงานเป็นทีมเป็นปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการประเมินคุณภาพภายนอก (พ.ศ. 2554 - 2558) (อุ้นทยา ผาผิง, 2556)

ในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการจัดกลุ่มของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามตัวบ่งชี้การประเมินคุณภาพภายนอกกรอบ 3 (พ.ศ. 2554 - 2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานว่าสามารถจัดกลุ่มได้กี่กลุ่ม และแต่ละกลุ่มที่จัดขึ้นมีลักษณะเด่นหรือด้อยในเรื่องใด โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์จัดกลุ่ม (Cluster Analysis) เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารโรงเรียน และผู้บริหารระดับเขตพื้นที่ที่สามารถส่งเสริม สนับสนุน พัฒนา และปรับปรุงคุณภาพการจัดการศึกษาที่ตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย และต้องการศึกษาค้นคว้าว่ามีปัจจัยทางการบริหารใดบ้างของผู้บริหารโรงเรียนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ส่งผลให้ สมศ. รับรองมาตรฐานคุณภาพการจัดการศึกษา และศึกษาเพิ่มเติมว่าปัจจัยทางการบริหารโรงเรียนใดบ้างที่สามารถจำแนกกลุ่มที่ได้รับการรับรองมาตรฐานและไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานการจัดการศึกษาของการประเมินคุณภาพจาก สมศ. โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์จำแนก ทั้งนี้ปัจจัยดังกล่าวที่สามารถจำแนกกลุ่มได้นั้น ผู้วิจัยจะนำมาใช้เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนให้มีผลการประเมินคุณภาพภายนอกต่อไปให้อยู่ในเกณฑ์ระดับที่ดีขึ้นกว่าเดิม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อจัดกลุ่มโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบ 3 (พ.ศ. 2554 - 2558)
2. เพื่อวิเคราะห์จำแนกปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการรับรองมาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบ 3 (พ.ศ. 2554 - 2558) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

สมมติฐานของการวิจัย

1. สามารถจัดกลุ่มโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบ 3 (พ.ศ. 2554 - 2558) ได้อย่างน้อย 2 กลุ่มโรงเรียนที่มีลักษณะคล้ายกันอยู่ในกลุ่มเดียวกัน
2. มีปัจจัยทางการบริหารอย่างน้อย 1 ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ผลการรับรองมาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบ 3 (พ.ศ. 2554 - 2558) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ความสำคัญของการวิจัย

1. สามารถแบ่งกลุ่มโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยใช้ผลการประเมินคุณภาพภายนอก รอบ 3 (พ.ศ. 2554 - 2558) ที่มีลักษณะคล้ายกันอยู่ในกลุ่มเดียวกัน เพื่อเป็นการจัดแยกกลุ่มโรงเรียนมาแก้ปัญหาให้ตรงตามสภาพของโรงเรียนและมาตรฐานการประเมิน เพื่อพัฒนาคุณภาพตามความสามารถของโรงเรียน

2. ทำให้ทราบปัจจัยทางการบริหารที่สามารถจำแนกกลุ่มโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานและไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอก รอบ 3 (พ.ศ. 2554 - 2558) เพื่อเป็นข้อมูลในการสร้างผู้บริหารโรงเรียนให้มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมุ่งพัฒนาครูให้มีคุณภาพในการทำงานสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ดีและเข้มแข็ง และให้ความสำคัญกับกระบวนการประกันคุณภาพภายในในการพัฒนาโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งนำเสนอการจัดกลุ่มของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามผลการประเมินคุณภาพภายนอก รอบ 3 (พ.ศ. 2554 - 2558) และจำแนกปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลกระทบต่อ การรับรองมาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอก รอบ 3 (พ.ศ. 2554 - 2558) โดยแบ่งขอบเขตการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้เป็น 2 ผลการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 วิเคราะห์จัดกลุ่มของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามผลการประเมินคุณภาพภายนอก รอบ 3 (พ.ศ. 2554 - 2558) ผู้วิจัยใช้ข้อมูลผลการประเมินคุณภาพภายนอก รอบ 3 (พ.ศ. 2554 - 2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) และนำผลดังกล่าวมาวิเคราะห์หากลุ่ม (Cluster Analysis) จึงได้กลุ่มโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้แบ่งตามผลการประเมินคุณภาพภายนอก รอบ 3 (พ.ศ. 2554 - 2558)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เป็นโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ได้รับการรายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอก รอบ 3 (พ.ศ. 2554 - 2558) จาก สมศ. มีทั้งหมด 822 โรงเรียน จำแนกออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานและไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอก รอบ 3 จำนวน 441 โรงเรียน และ 381 โรงเรียน ตามลำดับ

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ตัวบ่งชี้การประเมินคุณภาพภายนอกรอบ 3 (พ.ศ. 2554 - 2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 12 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย
  - ตัวบ่งชี้ที่ 1 ผู้เรียนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี
  - ตัวบ่งชี้ที่ 2 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์
  - ตัวบ่งชี้ที่ 3 ผู้เรียนมีความใฝ่รู้ และเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
  - ตัวบ่งชี้ที่ 4 ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น
  - ตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน
  - ตัวบ่งชี้ที่ 6 ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
  - ตัวบ่งชี้ที่ 7 ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการและการพัฒนาโรงเรียน
  - ตัวบ่งชี้ที่ 8 พัฒนาการของการประกันคุณภาพภายในโดยโรงเรียนและต้นสังกัด
  - ตัวบ่งชี้ที่ 9 ผลการพัฒนาให้บรรลุตามปรัชญา ปณิธาน พันธกิจ และวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งโรงเรียน
  - ตัวบ่งชี้ที่ 10 ผลการพัฒนาตามจุดเน้นและจุดเด่นที่ส่งผลสะท้อนเป็นเอกลักษณ์ของโรงเรียน
  - ตัวบ่งชี้ที่ 11 ผลการดำเนินงานโครงการพิเศษเพื่อส่งเสริมบทบาทของโรงเรียน
  - ตัวบ่งชี้ที่ 12 ผลการส่งเสริมพัฒนาโรงเรียนเพื่อยกระดับมาตรฐาน รักษามาตรฐาน และพัฒนาสู่ความเป็นเลิศที่สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษา
2. ตัวแปรตาม คือ การจัดกลุ่มของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบ 3 (พ.ศ. 2554 - 2558)

ระยะที่ 2 จำแนกปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการรับรองมาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอกรอบ 3 (พ.ศ. 2554 - 2558) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้ตัวแปรที่สร้างขึ้นมาจากการศึกษากรอบแนวคิด ทฤษฎี และหลักการที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการรับรองมาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอกรอบ 3 (พ.ศ. 2554 - 2558) และนำไปวิเคราะห์จำแนก (Discriminant Analysis) จึงได้ปัจจัยทางการบริหารที่สามารถจำแนกกลุ่มโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานและไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอกรอบ 3 (พ.ศ. 2554 - 2558)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ได้รับการรายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบ 3 (พ.ศ. 2554 - 2558) จาก สมศ. มีทั้งหมด 822 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ได้รับการรายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบ 3 (พ.ศ. 2554 - 2558) จาก สมศ. การคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้โปรแกรม G*Power ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 189 โรงเรียน ผู้วิจัยได้เพิ่มกลุ่มตัวอย่างเพิ่มเติมอีก 15% ของขนาดกลุ่มตัวอย่าง ทั้งนี้เพื่อต้องการทดแทนจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ส่งแบบสอบถามที่ไม่ครบสมบูรณ์หรือแบบสอบถามที่ไม่ถูกต้องกลับ ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างเป็น 220 โรงเรียน จำแนกออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มโรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานและไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอกรอบ 3 (พ.ศ. 2554 - 2558) จำนวน 118 และ 102 โรงเรียน ตามลำดับ โดยจำแนกจำนวนโรงเรียนตามสัดส่วนของประชากรใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย โดยผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการ

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยทางการบริหารมีทั้งหมด 13 ปัจจัยดังนี้
  - 1.1 เพศ
  - 1.2 อายุ
  - 1.3 ประสบการณ์การทำงาน
  - 1.4 ภูมิลำเนา
  - 1.5 ขนาดโรงเรียน
  - 1.6 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง
  - 1.7 การพัฒนาครู
  - 1.8 วัฒนธรรมองค์การ
  - 1.9 การมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
  - 1.10 การทำงานเป็นทีมของครู
  - 1.11 เทคโนโลยีสารสนเทศ
  - 1.12 กระบวนการประกันคุณภาพภายใน
  - 1.13 ผลกระทบจากความไม่สงบในพื้นที่
2. ตัวแปรจัดกลุ่ม ได้แก่ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกเป็น 2 กลุ่มคือ
  - 2.1 โรงเรียนที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอกรอบ 3 (พ.ศ. 2554 - 2558)
  - 2.2 โรงเรียนที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอกรอบ 3 (พ.ศ. 2554 - 2558)

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ปัจจัยทางการบริหาร หมายถึง การบริหารของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อการรับรองมาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอกรอบ 3 ประกอบด้วย เพศ อายุ ประสบการณ์การทำงาน ภูมิสำเนา ขนาดโรงเรียน ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง การพัฒนาครู วัฒนธรรมองค์การ การมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การทำงานเป็นทีมของครู เทคโนโลยีสารสนเทศ กระบวนการประกันคุณภาพภายใน และผลกระทบจากความไม่สงบในพื้นที่

1.1 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารที่แสดงให้เห็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงในการทำงาน โดยใช้แรงจูงใจในการกระตุ้นความพยายามและความสามารถของครูในการทำงานให้สูงขึ้น โดยผู้บริหารประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่น่าเคารพนับถือ สร้างแรงบันดาลใจให้มีความหวัง ตระหนักในปัญหาที่จะเกิดขึ้นโดยกระตุ้นปัญญาให้หาแนวทางที่ดีในการเผชิญหน้า ให้ความใส่ใจและความสำคัญกับครูเป็นรายบุคคล เพื่อนำไปสู่ประโยชน์ขององค์กรมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว

1.2 การพัฒนาครู หมายถึง การส่งเสริมครูให้มีความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับผิดชอบ ให้ขวัญกำลังใจในการทำงาน สร้างทัศนคติที่ดีต่อตนเองและโรงเรียน เปิดโอกาสให้ได้รับการฝึกอบรมกิจกรรมพัฒนาครู โดยวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ มีแนวทางในดำเนินงานและประเมินผลการพัฒนาครูที่ชัดเจน

1.3 วัฒนธรรมองค์การ หมายถึง แบบแผนของครูในโรงเรียนที่มีการปฏิบัติร่วมกัน เกิดเป็นเอกลักษณ์เฉพาะโรงเรียน มีการบ่มเพาะอันเกิดจากพฤติกรรมขององค์การเป็นเวลานาน โดยมีการเชื่อมโยงระหว่างค่านิยม ความเชื่อ และพฤติกรรมของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อเป็นแนวปฏิบัติในการกำหนดการอยู่ร่วมกันภายในโรงเรียน ประกอบด้วย วัฒนธรรมแบบเครือข่าย วัฒนธรรมแบบราชการ วัฒนธรรมแบบปรับตัว และวัฒนธรรมแบบมุ่งผลสำเร็จ

1.4 การมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หมายถึง การประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการเสนอความคิดและกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาของโรงเรียน ส่งเสริมความเข้มแข็งภายในชุมชน การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น การสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมกันดำเนินการและการประเมินผลในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในชุมชน

1.5 การทำงานเป็นทีมของครู หมายถึง การมีเป้าหมายร่วมกัน การติดต่อสื่อสารและประสานงานระหว่างครูด้วยกัน มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีสิทธิในการตัดสินใจ และการได้ผลประโยชน์ร่วมกัน เพื่อช่วยให้การทำงานของครูและผู้บริหารในโรงเรียนนั้นสามารถขับเคลื่อนการปฏิบัติงานให้เป็นไปในทางที่ดีและมีประสิทธิภาพ

1.6 เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง การนำสิ่งอำนวยความสะดวกมาประยุกต์ใช้ในการบริหารโรงเรียน โดยครอบคลุมงานด้านการเรียนการสอน เป็นการสร้างเครือข่ายทางการศึกษาทางไกล สื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอน งานในห้องสมุดและห้องปฏิบัติการ

1.7 กระบวนการประกันคุณภาพภายใน หมายถึง การดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนการควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินคุณภาพ

1.8 ผลกระทบจากความไม่สงบในพื้นที่ หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นในพื้นที่ใกล้เคียงกับที่ตั้งของโรงเรียน โดยมีลักษณะเหตุการณ์ความรุนแรงในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การก่อเหตุระเบิด การยิงปะทะกัน การเผาโรงเรียนและสถานที่สาธารณะ เป็นต้น มีส่วนในการสนับสนุนหรือยับยั้งการปฏิบัติงานของโรงเรียนในการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลขึ้นต่อผู้เรียน

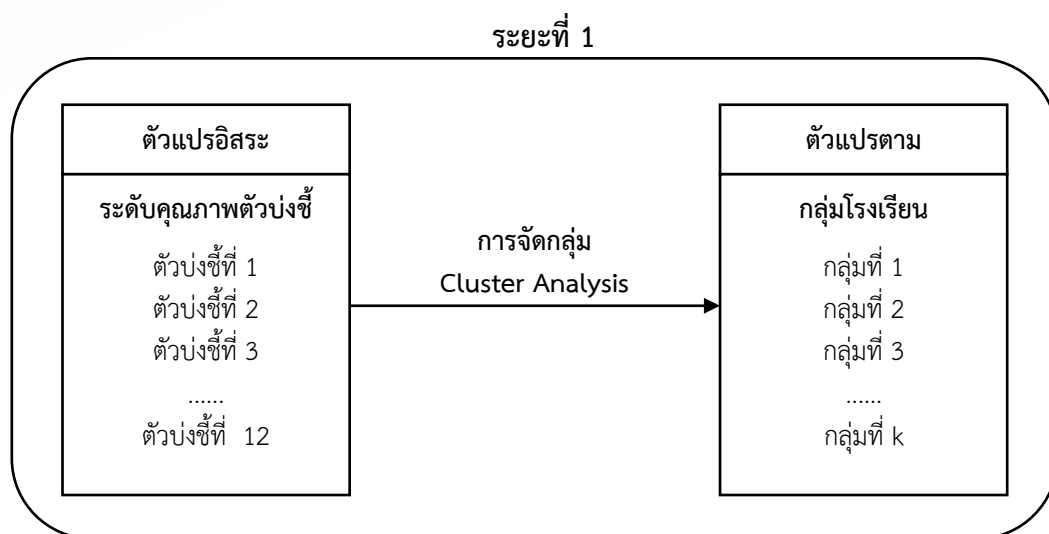
2. ผลการประเมินภายนอก รอบ 3 หมายถึง ผลสรุปจากการรายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอก รอบ 3 (พ.ศ. 2554 - 2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจาก สมศ. ซึ่งผลการประเมินมี 2 ประเภท ได้แก่ ได้รับการรับรองมาตรฐาน และไม่ได้รับการรับรองมาตรฐาน

3. มาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอก รอบ 3 (พ.ศ. 2554 - 2558) หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะของคุณภาพที่พึงประสงค์และต้องการให้เกิดขึ้นจริงในโรงเรียนทุกแห่ง เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการประกันคุณภาพทางการศึกษา

4. โรงเรียนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ หมายถึง โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี และจังหวัดยะลา

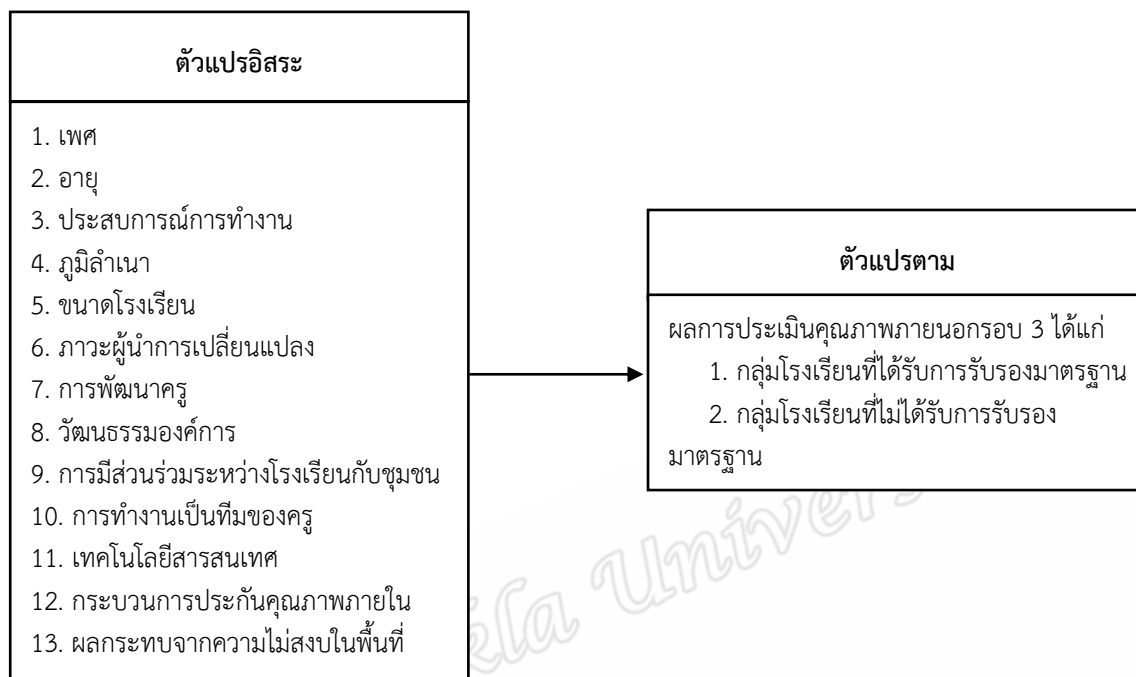
กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการรับรองมาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอก รอบ 3 (พ.ศ. 2554 - 2558) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยแบ่งเป็น 2 ผลการวิจัยแยกตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ดังแผนภาพประกอบที่ 1 และ 2

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิเคราะห์จัดกลุ่มสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามผลการประเมินคุณภาพภายนอก รอบ 3 (พ.ศ. 2554 - 2558)

ระยะที่ 2

ภาพประกอบ 2 กรอบแนวคิดการวิเคราะห์จำแนกปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการรับรองมาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบ 3 (พ.ศ. 2554 - 2558) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้